

РОЗВИТОК УМІНЬ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ВІЗУАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ

Ліпчевська Інна,

аспірантка Інституту педагогіки НАПН України,

Київ, Україна

 innalipchevska@gmail.com

Візуальна грамотність учнів є важливою складовою сучасної початкової освіти. Згідно Державного стандарту початкової освіти, вміння учнів з візуалізації інформації й опрацювання візуального контенту є наскрізними для мовно-літературної та математичної, а також природничої, технологічної, інформатичної, мистецької, соціальної і здоров'язбережувальної освітніх галузей. У межах мовно-літературної освітньої галузі – це вміння малювати/добирати ілюстрації та створювати асоціативні схеми, таблиці на основі почутого; прогнозувати зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями; на основі тексту малювати/добирати ілюстрації, створювати план, таблицю, модель тощо. У межах математичної освітньої галузі – це вміння перетворювати інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок; зображати схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів, планувати маршрути пересування тощо.

Освітні досягнення учнів із формування/розвитку їхньої візуальної грамотності значно залежать від рівня розвитку у вчителів відповідних умінь візуалізації навчальної інформації (здатності свідомо використовувати знання та навички щодо форм, методів і засобів візуалізації задля наочного представлення навчальної інформації в професійній педагогічній діяльності). Згідно з результатами проведеного нами експериментального дослідження протягом 2019–2023 років високий рівень розвитку умінь учителів початкових класів з візуалізації навчальної інформації має суттєвий позитивний вплив на зазначені освітні досягнення учнів.

Зазначимо, що вчитель початкової школи з високим рівнем розвитку умінь з візуалізації навчальної інформації в освітньому процесі початкової школи у повному обсязі володіє відповідними знаннями й уміннями та творчо використовує їх у освітньому процесі з урахуванням психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку. Він широко застосовує на уроках активні/інтерактивні методи візуалізації навчальної інформації та сучасні дидактичні візуальні засоби. Учитель спроможний створювати авторські візуальні матеріали відповідно до мети та цілей уроку, а також знаходити й адаптувати дидактичний візуальний контент для забезпечення індивідуалізації та диференціації процесу навчання.

За середнього рівня розвитку цих умінь учитель початкової школи володіє цими знаннями й уміннями в обсязі, достатньому для їх репродуктивного використання. Він спроможний знаходити й адаптувати дидактичний візуальний контент для забезпечення індивідуалізації та диференціації процесу навчання, активно використовує його у власній професійно-педагогічній діяльності. Також учитель періодично, проте не системно, залуцає методи візуалізації в навчально-пізнавальну діяльність класу.

За низького рівня розвитку вмінь з візуалізації навчальної інформації вчителі початкової школи має поверхневу обізнаність з питання візуалізації навчальної інформації. Він надає перевагу використанню класичної наочності. Під час проведення уроків сучасні методи та засоби візуалізації або взагалі не впроваджуються, або застосовуються рідко.

Отже, забезпечення умов для розвитку вмінь візуалізації вчителів початкової школи є важливим аспектом їхньої професійно-педагогічної підготовки в закладах вищої педагогічної освіти та під час проходження курсів підвищення кваліфікації.

Використані джерела

- Ліпчевська, І. (2023). Організаційно-дидактичні умови формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*, 4/212, 143–148. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277336>
- Ліпчевська, І. (2022a). Формування візуальної грамотності учнів як складова компетентності сучасного вчителя початкової школи. Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи в контексті євроінтеграції : зб. матеріалів Міжнародна науково-практична онлайн-конференція, м. Івано-Франківськ, 18–20 трав. 2022 р. Івано-Франківськ, 97–100. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731786>.
- Ліпчевська, І. Л. (2022b). Визначення сутності вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*, (7–8 (205–206)), 151–156. <https://doi.org/10.24919/2617-0825.7/205.2022>
- Малыхин, О. В., Ліпчевська, І. Л. (2022). Візуалізація навчальної інформації як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Український педагогічний журнал*, (4), 59–67. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-59-66>
- Malykhin, O., Aristova, N., & Dyka, N. (2020). Networked professional learning: The influence on university teachers' self-efficacy to create a positive university climate. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, 5, 200–212. <https://doi.org/10.17770/sie2020vol5.4825>
- Malykhin, O., Aristova, N., Kovalchuk, V., Opaliuk, T., & Yarmolchuk, T. (2020). Higher school teachers' digital competence: Strategies for self-assessment and improvement. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2, 41–51. <https://doi.org/10.17770/sie2020vol2.4901>
- Malykhin, O., Aristova, N., Kovalchuk, V., Popov, R., & Yarmolchuk, T. (2020). The dichotomy of information technologies in professional training of future it specialists: The subject and the means of instruction. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, 4, 527–538. <https://doi.org/10.17770/sie2020vol4.4888>